

בענין צרכי חולה II - שיעור 413

- I. בחולה דהרופאים המומחים אומרים כי בלא ניתוח לא יחיה יותר משהיה חדשים וע"י הניתוח אפשר שיחיה אך הניתוח מסוכן מאד וקרוב יותר שימות במהרה**
- (א) **עיינ בשו"ת אחיעזר** (י"ד ע"ז - ו) דנראה מע"ז (כ"ז:) דאם הוא ודאי מת מתרפאין דלחיי שעה לא חיישינן היכא דאפשר שיתרפא אף באופן רחוק כל שנתיאשו מרפואתו והתוספות הקשה דמפקחין עליו את הגל בשבת נראה דחייש לחיי שעה ותירץ בעבדינן לטובתו וכ"כ השבות יעקב ופתחי תשובה וגליון הרש"א והבנין ציון והתפארת ישראל אמנם צריך רשות בית דין בכל פעם (ע"ש) וכ"כ הדעת תורה (שכ"ח - י) בענין חיתוך אבר ואבאר ומי שמונע הרופא לעשותו הרי זה שופך דמים (שו"ת מלמד להועיל י"ז ק"ד) ובעובדא במעוברת בד' ולדים שהרופא ייעץ להרוג ב' ילדים כדי שיחי' הב' האחרים ואבאר ועיינ בשש"כ (לקמן)
- (ב) **אמנם עיינ באג"מ** (ח"מ 3 - ע"ג - ה) דאין ליתן רפואה כזו שיש בה סכנה ורק כשאיכא ידיעה להרופאים אף אינשי שחולים במחלה זו לא נסתכנו מרפואה זו אלא מיעוט קטן טובא אז כשסוברים הרופאים שלא פחות ממחצה חולים במחלה זו נתרפאו כשאין ליתן רפואה זו ודוקא כשהוא ברשות החולה או משפחתו ואבאר
- (ג) **עיינ בשש"כ** (מ - ח"ט) דיש לסמוך על דעת הרופאים המומחים אך גם ילך אצל חכם להתייעץ ולהתפלל עליו
- II. באינשי כה"ג שהרופאים מכירין שא"א לו להתרפאות ולחיות אבל אפשר ליתן לו סמי רפואה להאריך ימיו כמו שהוא נמצא עתה ביסורין אין ליתן לו מיני רפואות אלא יניחום כמו שהם דיותר טוב שיהיו בשב ואל תעשה וראיה לדבר בעובדא דפטירתו של רבי דבעו רבנן רחמי והועילה תפלתם שלא ימות אבל לא שיתרפא וע"ז מחתה אמתיה דרבי שצריך להתפלל שימות כהר"ן (מדיס מ) וכהערוך השלחן (י"ז של"ה - ג) וכהתפארת ישראל (ימ"ח ח - ז) ששמע שהוא סבר כהר"ן**
- III. חולה מסוכן שאינו יכול לנשום צריך ליתן לו חמצן** אף באופן שא"א לרפאותו שהרי הוא להקל מיסורין דהיסורין ממה שא"א לנשום הם יסורים גדולים והחמצן מסלקן אבל כיון שלא יהיה ניכר אם ימות צריך להנתיח בחמצן קטן שיהיה כל פעם לשעה אחת או שתיים וכן כל הזמן עד כשיראו אחר שכלה החמצן איך שהוא מת (אג"מ ע"ט)
- IV. בענין ניתוח להקלת יסורים של חולה שא"א לרפאותו אף שהסרטן הוא בפראסטאט שמסירין בניתוח את הביצים ועושה סירוס שהוא בלאו כיון שהוא חולה מסוכן יש לעשות הניתוח הזה אף שהוא רק להקל יסוריו דמסתברא בלא יסורין יחי' יותר (אג"מ ח"מ 3 - ע"ג - ע)**
- V. בעניני שבת - להיכנס בעלעווייטאר**
- (א) **עיינ באג"מ** (3 - דף רפ"ח) דכשנכנס אדם רשע לצורך עצמו אסור להיכנס אחריו וכשנכנס עכו"ם לצורך עצמו אסור משום מראית העין ואם הוא תלמיד חכם משום חילול השם והוסיף שיש גם חשש איסור דלהשתמש בחשמל אף שלא להבעיר כמו במעליות דאסור (אג"מ ד - ס"ד - ה) ועוד שהרי הניצוצית אינה פעולה צדדית התלויה בדין פסיק רישא אלא חלק מעצם העלייה למעלית ולכן יש לאסור (אג"מ ה - דף מ"ו - סעיף כ"ז)
- (ב) **עיינ בשש"כ** (כ"ג - מ"ט) דאסור אלא א"כ היא פועלת באופן אבטומאטי וכתב בשם הגרשז"א דאפילו בירידה מותר
- (ג) **ויש מתירים** רק לצורך החולה או ביקור חולים שצריך לעלות עשרה קומות (פסקי תשובות רע"ו - 3)
- VI. בית חולים - אם צריך עירוב חצרות**
- (א) **עיינ במנחת שלמה** (3 - ל"ה - כ"ד) שהביא דעת המ"ב (ש"ע - ל"ג) דאם לבעה"ב אצלם תפיסת יד אין צריך ע"ח וה"ה שיכולים לשנותם מחדר לחדר בכל עת וגם מפני שכולם מקבלים מזונותיהם מביה"ח אך החזו"א (9 - ל"ז) חלק על המ"ב לכן אפשר דכמו שבתים שבספינה חייבים בעירוב (רמ"א שס"ו - 3) ה"ה נמי בבית חולים (מנחת שלמה ע"ט)
- (ב) **אמנם יש אומרים** דרב משה סבר כהמ"ב (הג"ל) ולכן בבתיים גבוהים ובמחנה קיץ וכ"ש בבתי חולים אינם צריכים עירוב חצרות

VII. חולה שאין בו סכנה שהוא כבית חולים ונצרך לנקביו אם אין לא אפשריות אחרת והוא נצרך מאד ילחץ על כפתור הפעמון במפרקו הגם שנדלק אור משום גדול כבוד הבריות ועוד דאדם בהול על גופו יותר מממונו (ש"ט"ז - ז' וש"ח - ל"ג) ומתירים בממונו ועיין בשש"כ (ל"ג - הערה י"ז*) שכתב שרובו מתירים איסור דאורייתא בשינוי לצורך חולה שאין בו סכנה ודלא כהשער הציון (ת"ז - ט)

VIII. הליכת חולה בעגלה או נכה בקביים

(א) **עייין שש"כ** (ל"ד - ק"ג) בשם הגרשז"א יש לתמוה על ההר צבי שכתב לענין נכה שדינו ככפות דאסור מדאורייתא משום דל"א חי נושא א"ע הרי כל זה שייך רק לגבי אחרים אבל מה שהנכה מוליך א"ע לא חשיב כלל בגדר משא ואם העגלה טפילה לו צריך להיות מותר אפילו לכריא גם מדרבנן דדוקא בטפילה לחי אסור מדרבנן שהרי גם על החי עצמו גזרו רבנן לחושבו כמשא משא"כ לגבי עצמו דלא הוה כלל בגדר משא וגם זילותא ליכא בכה"ג ואולי חשיב כבגדו (ד"ע)

(ב) **עייין באג"מ** (ד - ה) לענין הליכת נכה בקביים ובעגלה בשבת ונשיאתו יש ב' טעמים של חי נושא את עצמו (כ) משום דאם הוא מחמת שליכא חשיבות מלאכה על הוצאה אלא כשלא היה אפשר לבא לכאן ממקום שהיה בלא מעשה האדם הנושא ואדם שיכול לבא בעצמו אין לזה חשיבות מלאכה אף שאדם נושא (כ) או משום שמיקל את עצמו ולא היה כעין זה המשא שבמשכן לטעם הראשון נכה בגדר חי נושא את עצמו בעגלה ולא לטעם השני והאג"מ פסק להתירה משום כשישב על כסא עם אופנים שיכול לגלגלה בעצמו דהוא כמנעל שלו ועדיף ממנעל וכבגדו מאחר שיושב עליו ואף שאינו קשור להכסא הוא בגד שלו שמותר כשליכא חשש דמשתליף ואתי לאתוי וכמו קיטע בכסא בידו (צ"ט - ט"ז) או מקל של חיגר וכ"ש הכסא שיושב עליו ואף מי שיכול לילך מעט בעצמו שנמי יהיה מותר בכסא זה שעם אופנים וכיון שהוא חולה שיש לו צער גדול מזה שלא ילך להשמחה של קרובו יש מקום להתיר ומוכח שדוקא הוא מגלגלה אבל ע"י נכרי אסור ברה"ר משום שיש רק שבות אחת והבאת הקביים (crutches) ע"י נכרי גם כן אסור ברה"ר ועיין בספר יציאת שבת (דף 68) ששם כתב ר' משה שהקארס ודאי בדין הליכת אינשי על ידם ואם מוציאים אותו מרה"ר לרה"ר חייב ומעבירין אותו בכל הדרך נחשב שאינשי הולכים

(ג) **עייין ספר מלאכים אמניך** (דף ק"פ) שהביא הפמ"ג (מ"ז ש"ח - י"ז) שהביא הכף החיים (ש"ח - ק"ט) שמותר לשאת ת"ח כשרבים צריכים לו כי החי נושא את עצמו וזו שבות דשבות עיין מלאכים אמניך (דף ר"פ) לענין לנסוע ביו"ט עם נהג נכרי לשמוע תקיעת שופר שמעיקר הדין יתכן דמותר אבל אפשר אסור משום חילול ה' וזילותא דיו"ט ובאמבולנס שנהגו נכרי אולי מותר

(ד) **עייין שו"ת מחזה אליהו** (ל"ט) שמתיר לצוות נכרי שיוליך אדם היושב בכסא נכים בשבת לצורך מצוה מכמה טעמים

1. מחלוקת רש"י ורמב"ם אם צריך ס' רבוא ברה"ר וע"י נכרי במקום מצוה נעשה ספק דרבנן לקולא
2. מחלוקת רבי יוחנן ורבי אלעזר שהובא בבה"ל שס"ד - ד"ה והוא - אם העירוב מועיל להסרת האיסור דאורייתא. ע"י נכרי נעשה ספק דרבנן במקום מצוה לקולא.
3. והחזו"א והמהרש"ם ס"ל דאין רה"ר לכל הראשונים בעיר גדולה ואפשר שיש לסמוך ע"ז גם בנוגע להוצאת ישראל ע"י עירוב וכ"ש ע"י נכרי בעירוב.
4. ויש מחלוקת בין תוספות (עיינין ל"ג) ורשב"א (שנת ז"ז) ועוד ראשונים אם הוצאה מרשה"י לרה"י דרך רה"ר חייב מן התורה והט"ז (ש"מ"ז - ז) ושו"ע הרב (ש"מ"ז - ט) וחזו"א (ס"ז - סוף סק"ט) פסקו כהרשב"א והריטב"א והרמב"ם שהאיסור רק מדרבנן וע"י נכרי הוא שבות דשבות במק' מצוה ועוד כשעגלה גבוה יותר מעשרה טפחים הוי אגודה במקום פטור והוצאתו הוה שבות ע"י נכרי במקום מצוה ושרי וכן פסק המג"א - רס"ו - ז' ופמ"ג א"א (ז)
5. ועוד יש כלל דג' שבותים בכרמלית מותר לכתחילה גם לישראל. וראיה מג"א - ש"ז - ד שהתיר לישראל בעצמו להוציא לכרמלית דבר בצירוף ג' שבותים. דהיינו להכניס מרשה"י חפץ לאויר כרמלית באופן שלא יבא לידי הנחה דהיינו שישאר באויר הכרמלית וגם הוא אגוד במקום פטור או ברשה"י שהוציא החפץ משם. דהוי ג' שבותים (כ) ברמלית (כ) אויר לבד ואינו מונח (ג) אגוד ברשות אחרת

IX. חולה ב' Richmond, Virginia שרוצה לנסוע לבית הכנסת על בייסיקל שיש בו שלשה אופניים במקום עירוב יש לאסור (כ) משום שמא ישבר ויתקנו (כ) משום טירחא (ג) עוכדא דחול (ד) משום זלזול שכת (ה) משום שיכול לבוא מזה חורבא

נפסם ל'ס'לו' נשאלת א"ב אורי ר' אל'עזר ל'פ"א ב"ר ע"קב ארזבי ע"ה יא"א אורח' האלה רחל ב"ר גרשון חנוך הסניף הכהן ע"ה